

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Dispvatio LXIII. De materia & forma Sacramentorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

refert Baronius in Martyrologio, decimâ nonâ die Aprilis.

Tandem veriùs esse existimat Vasquez, disputatione 153. num. 66. ut quis Martyrii dignitatem obtineat, ex parte causâ sufficere ob quam-

cumque virtutem defendendam eum occidi; quod facilius admitti potest, si ex motivo supernaturali id ille acceptet, & aliquâ ratione ad Deum referat. Ratio autem est, nam hic verè patitur propter justitiam.

DISPUTATIO SEXAGESIMA TERTIA.

De materiâ & formâ Sacramentorum.

- I. **V**PLICITER disputare possumus de formâ Sacramentorum; vel enim sermo esse potest de institutione divinâ, respectu cuius tam res, quàm verba seu complexum ex utrisque est subjectum, seu substratum, vel sermo esse potest de verbis ipsis, quæ respectu rerum censentur forma, de quâ simul cum materiâ agemus sectionibus sequentibus.
- II. Circa significationem verò notandum primò, licet de facto res, quæ assumuntur ad Sacramenta constituenda, habeant naturalem quandam similitudinem cum effectu Sacramenti, ut absolutio cum emundatione à peccato, & sic de cæteris, potuisset tamen Deus in signum practicum effectus sacramentalis aliquid aliud assumere, quod nullam haberet naturalem cum effectu illo proportionem, imò quod quoad apparentiam externam esset contrarium, quod etiam de verbis verum est: unde si Deus pro formâ absolutionis institueret hæc verba: Ego te ligo, vel stringo, & per illa stabiliter conferret gratiam, quis negaret verba illa esse signa gratiæ, sicut in naturalibus, tunc aliquid est signum alterius; quando ut plurimum cum eo connectitur, ut fumus est signum ignis, vestigium animalis, &c.
- III. Notandum secundo, etsi verba in Sacramentis adhiberi solita, & vocantur formæ Sacramentorum, significant, saltem pleraque exprima suâ institutione, quam habent ab hominibus, effectum Sacramenti, ut tamen illum verè significant, requiri institutionem divinam, alioqui erunt falsa: Institutio tamen Dei non reddit veras propositiones illas, verborum significationem mutando, sed objectum per illa significatum ponendo, cui hæc ratione propositiones conformantur, alioqui
futuræ

futura diffformes, & consequenter falsa. Vnde si laicus diceret: Ego te absolvo, falsum diceret.

Duplex ergo videtur esse ratio signi in verbis Sacramentalibus, IV.
prima speculativa, quam accipiunt ex impositione hominum, per quam habent ut objecta illa qua significant, hominibus in mentem revocent: altera practica, quam conjuncta cum rebus accipiunt, ex impositione Dei, & efficiunt gratiam, qualem significationem habere possent, licet ex impositione hominum objecta illa non significarent, ut ostensum est

Notandum tertio: Circa hanc institutionem divinam, non esse V.
majorem difficultatem quo modo per eam constituantur Sacramenta in ratione signi, quam in institutione humana quoad primam verborum impositionem: unde dico esse denominationem extrinsecam, iis à voluntate divinam proveniente, sicut valor monetae provenit à voluntate Principis. Nec puto velle aliud P. Vasquez Disp. 128. cap. 8. num. 42. & 43. dum dicit rationem signi in Sacramento esse ens rationis; capit enim late ens rationis pro omni denominatione procedente ab actu rationis, non quod debeat ibi intercedere figmentum aliquod, quo sensu à nonnullis impugnatur.

SECTIO PRIMA.

An Sacramenta novae Legis perficiantur rebus & verbis.

I.
Supponendum Sacramentum esse quoddam compositum

ACRAMENTUM, uti diximus, & apud omnes est in confesso, est quoddam compositum, in quo proinde suo modo materia & forma reperitur, sicut verò in naturalibus anima, quamvis sit forma respectu materiae, est tamen subjectum respectu unionis, idem contingit in praesenti. In variis autem Sacramentis datur & materia proxima & remota, materia namque proxima in Baptismo est ablutio, materia remota est aqua. Aliquando verò materia remota Sacramenti destruitur, ut in Eucharistia contingit, ubi panis & vinum, quae sunt materia illius remota, per consecrationem destruantur, & sub eorum accidentibus ponitur corpus & sanguis Christi. Nunc ergo quo pacto res & verba sint materia & forma Sacramentorum disquiramus.

II.
Pleraque Legis veteris Sacramenta non erant in verbis instituta.

Veteris legis Sacramenta non fuisse in verbis instituta, saltem pleraque, videtur certum, ut de circumcissione, agno paschali, & aliis docent omnes communiter. Rationem hujus assignat Sanctus Thomas art. 6. quia cum status veteris legis esset obscurus, viverentque in umbra (utpote quibus necdum sol justitiae illuxerat, & omnia ipsis in figuris continebant, ut docet Apostolus) non debebant illorum Sacramenta constare verbis, quae ex omnibus signis humanis sunt clarissima ad res qualvis declarandas, ut docet

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

Sanctus Augustinus lib. 2. de Doctrina Christiana cap. 3. Hic ergo modus instituendi Sacramenta servatus est legi gratiae, in qua sicut erat major lux, ita clarior modus significandi eam decebat.

Controversia verò procedit de solo materiali Sacramentorum, si comparentur respectu institutionis divinae, & quaerimus, utrum illud quod in Sacramentis voluit Deus esse signum practicum, seu effectivum gratiae, sint res & verba, an res solae, aut sola verba, & si rebus & verbis contentent, utrum verba sint forma aliquo modo respectu rerum; quod enim verba sint materia respectu impositionis divinae, nil obstat quo minus possint esse forma respectu alterius, sic dialectici dicunt predicatum esse formam respectu subjecti, quod tamen respectu copulae est subjectum; idem est in composito physico inter unionem & formam, haec enim respectu materiae est forma, respectu unionis subjectum.

Prima conclusio: Sacramenta omnia regulariter perficiuntur rebus & verbis: ita contra Durandum communis Theologorum sententia cum Divo Thoma hic, art. 6. & constat discurrendo per omnia Sacramenta, ac de Baptismo in particulari ait Apostolus ad Ephesios 5. v. 26. Mundans eam (Ecclesiam) lavacro aquae in verbo vitae, unde universim de Sacramentis ait S. Augustinus tractatu 80. in Joannem: Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum. Tandem definitum hoc est in Concilio Florentino in decreto Eugenii IV. ad Armenos, ubi postquam septem Sacramenta enuntiasset, subiungit: Hac omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & personam ministri.

H h

Dixi

V. *Matrimonium nihilominus nutibus aut aliis signis fieri potest.*

Dixi regulariter ob Sacramentum Matrimonii, quod notibus aut aliis signis fieri potest: Unde Pontifex specialiter excipit Matrimonium, postea enim de hoc Sacramento in particulari loquens ait: Causa efficiens Matrimonii, regulariter est mutuus consensus per verba de presentia expressus.

VI. *Obiicit Pœnitentia Sacramentum solis verbis videtur constare.*

Dices Pœnitentiam constare solis verbis, confessione scilicet & absolutione, ergo non omnia Sacramenta constant rebus. Respondent aliqui, satisfactionem esse partem Pœnitentiæ, ergo ingrediuntur etiam res. Contra primò: Satisfactio non est pars essentialis Pœnitentiæ, sed tantum integralis, nec ad eam simpliciter requisita. Contra secundò: Satisfactio etiam interdum solis verbis perficitur, ut si cui ob Pœnitentiam sacramentalem injungantur preces aliqua voce recitandæ, ergo hic totum Sacramentum perficitur verbis.

VII. *Respond. Præter confessionem requiritur etiam dolorem internum.*

Respondeo ergo ad Sacramentum Pœnitentiæ requiri non externam solum confessionem, sed etiam dolorem internum, ut est clarum, & definit Pontifex in decreto illo §. *Quartum Sacramentum*, ubi ait quasi materiam Pœnitentiæ esse actus pœnitentis, nempe cordis contritionem, & oris confessionem. Secundò dico, Pontificem ibi loqui etiam de materiâ remotâ Sacramentorum, unde pro materiâ Eucharistiæ assignat panem & vinum, quæ tamen constat non esse materiam illius proximam, sed solum remotam, ergo etiam peccata assignari possunt pro materiâ remotâ Pœnitentiæ, illa autem constat esse res: & quamvis multa etiam sint peccata oris, non tamen sequitur, licet quis illa sola confiteatur, Sacramentum tunc constare solis verbis, cum nullum sit peccatum oris, quod non oriatur ex peccato cordis, *De corde enim exeunt cogitationes male, falsa testimonia, & blasphemia*, ut ait Christus Math. 15. vers. 19.

VIII. *Dices, Matrimonium aliquando constare videtur solis verbis, aut solis rebus.*

Quo pacto verò Matrimonium, quod est contractus quidam, non consistat aliquando ex solis verbis, ut quando Matrimonium perficitur verbis tantum, aliquando ex solis rebus, ut quando perficitur per realem traditionem corporum, controversia propria est in illâ materiâ tractandâ, qua de re videri poterit Pater Thomas Sanchez lib. 2. de Matrimonio, disp. 5. & Vasquez tomo 4. in tertiam partem, in tractatu de Sacramento Matrimonii, disp. 13. qui varias afferunt hac in re Auctorum sententias: Quidam enim asserunt Sacramentum Matrimonii constare verbis tanquam formâ, & consensu conjugum tanquam materiâ: Alii, quos sequitur Vasquez pro materiâ assignant corpora contrahentium. Tertio, alii pro materiâ & formâ assignant sola verba contrahentium, & prioris verba dicunt esse materiam, posterioris formam.

IX. *Dicit multi verba contrahentium in Sacramento Matrimonii esse materiam sub ratione traditionis, & formam sub ratione acceptationis.*

Alii quartò, quos sequuntur Bellarminus, Sanchez, & Suarez hic, disp. 2. sect. 1. dicunt verba contrahentium esse materiam & formam hujus Sacramenti, materiam sub ratione traditionis, formam sub ratione acceptationis, traditio enim sine acceptatione est quid adhuc imperfectum, & per acceptationem perfici, & compleri videtur, tanquam per formam: Unde ait hæc sententia verba (idem est de nutibus & reali traditione) æquivalere duabus rationibus, quæ reperiuntur diversæ in aliis Sacramentis, ut in ordine verbi gratia ubi traditio materiæ est realiter distincta à verbis, unde non incongrue possunt verba in Matrimonio dici virtualiter & materiâ

& forma: materia, quatenus sunt traditio; forma quatenus inducunt obligationem, ut constat.

Proinde in hoc Sacramento semper interveniunt res & verba, vel formaliter, vel æquivalenter: Et hoc sufficere videtur ad mentem Eugenii, qui peculiariter excipit Matrimonium, ut vidimus. Quod etiam universim non debeat ita strictè & ad literam intelligi Pontifex, quando ait in Sacramentis res esse materiam, & verba formam constat, nam ipsemet Pontifex, postquam hoc dixit, ait §. *Quartum Sacramentum* materiam Pœnitentiæ esse actus pœnitentis, cordis contritionem, oris confessionem, &c. ubi pro materiâ assignat verba. Solum ergo vult Pontifex, ut plurimum res esse materiam, & verba formam, non quòd contrarium; in aliquibus saltem Sacramentis aliquando non possit contingere.

Neque hic requiritur propria materia, & propria forma, sed solum cum proportione quâdam, & analogicè, ac proinde nec distinctio semper realis; Imò nec aliæ conditiones ad veram compositionem requisitæ, ut optimè declarat Suarez disp. 2. sect. 2. cum enim Sacramentum non sit compositum physicum, sed morale, non est hic requirenda strictè dicta materia vel forma, imò nec coexistentia physica quoad tempus, sed solum coexistentia moralis, unde in Baptismo dicunt Auctores sufficere, si forma *Ego te baptizo*, & ablutio, quæ est materia, moraliter conjungantur, licet physicè altera aliquantulum præcedat, aut sequatur, quod idem de Confirmatione & Extremâ Unctione, ac suo modo de Ordine docet Suarez, quia in his materia est actio ipsius ministri, indicata per pronomen demonstrativum aut verbum presentis temporis.

In Matrimonio, cum sit contractus, ea requiritur propinquitas inter traditionem & acceptationem, quanta in humanis contractibus. In Pœnitentiâ autem, quæ fit per modum iudicii, majus potest intervallum interjici, sicut inter accusationem & absolutionem in judiciis humanis: unde potest hodie confitens cras absolvi. Ideo verò fortassis Pontifex res assimilat materiæ, verba formæ, quia sicut in generationibus rerum materia ex se est indeterminata & indifferens ad varia composita constituenda, & determinatur ad hoc compositum specie à formâ, ita res, aqua verbi gratia, oleum, &c. imò ablutio & unctio, quæ dicuntur materia proxima aliquorum Sacramentorum, sunt indifferentia ad alios usus, & determinantur ad Sacramenta conficienda per verba, quæ longè clariùs effectus sacramentales significant, ut supra diximus. Perres verò non intelliguntur substantiæ semper corporeæ, ut crasso modo res hæc capientes, volunt heretici, sed res etiam spirituales, ut actus voluntatis, contritio scilicet, & consensus contrahentium in Sacramento Matrimonii, ut affirmant aliqui, juxta dicta superius.

Secunda conclusio: Sacramenta, quæ in usu consistunt, qualia sunt præter Eucharistiam omnia, constant rebus & verbis tanquam ex partibus intrinsicè constituentibus. Hæc conclusio est contra Scotum, qui etsi fateatur ad Sacramenta requiri res & verba, & consequenter utrique perfici, ut supra vidimus, negat tamen universim Sacramenta constare rebus & verbis tanquam ex partibus, nam Pœnitentiam dicit consistere in solâ formâ, absolutione scilicet Sacerdotis, quamvis materia concurrere debeat tanquam

X. *In Sacramento Matrimonii semper reperiuntur verba & res, vel formaliter, vel æquivalenter.*

XI. *In Sacramento Matrimonii requiritur propria materia & forma.*

XII. *Quæ propinquitas inter materiam & formam requiritur in Matrimonio.*

XIII. *Sacramenta quæ in usu consistunt, constant rebus & verbis tanquam ex partibus intrinsicè constituentibus.*

quam aliquid prærequiritur. Soto verò omnia Sacramenta constare ait ex solâ materiâ, quia in illâ continetur adæquate tota significatio Sacramenti. Nostram tamen conclusionem tenet expressè Sanctus Thomas hic, art. 9. ad secundum, & Theologi antiqui in quarto, dist. 1. Suarez hic, disp. 2. sect. 2. & omnes communiter.

XIV. *Conclusio aperit ostenditur contra Sotum.* Probatur primò conclusio fundamento opposito rationi, quam affert Soto: Significatio Sacramentorum non consistit in solâ materiâ, sed etiam in formâ, ergo hæc non minus est pars Sacramenti, quam illa, consequentia est clara. Antecedens probatur, verba, quæ sunt forma Baptismi, Confirmationis, & Pœnitentiæ exempli gratiâ, non minus clarè & expressè significant effectum illorum Sacramentorum, quam res, ut asserit S. Thomas hic, imò clariùs, ut exipsis verbis constat, & propterea addita sunt secundum omnes, ut materiam determinarent aliquo modo ad significandum effectum, quem causat Sacramentum, quod in absolutione, quæ est forma Sacramenti Pœnitentiæ, est clarissimum.

XV. *Institutio divina non minus cadit supra verba, quam supra res, ergo verba sunt pars Sacramenti.* Probatur conclusio secundò: Illud omne constituit Sacramentum ut pars, supra quod cadit institutio divina, nam in illo reperitur vera ratio signi Sacramentalis, sed non minus sunt instituta verba ad gratiam & effectum sacramentalem significandum, quam materia, seu res, ergo. Minor probatur: Apostolus enim loco supra citato non minus dicit Ecclesiam mundatam esse Verbo vitæ, quam lavacro aquæ, ergo utrumque est pars Sacramenti Baptismi. Confirmatur: Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 3. de Sacramento Pœnitentiæ, ait ejus vim præcipuè sitam esse in formâ absolutionis, ergo hæc est pars constituens hoc Sacramentum.

XVI. *Ostenditur Sacramentum pœnitentiæ non consistere in solâ formâ.* Hinc tertio probatur conclusio contra Scotum; docet enim Concilium vim Sacramenti Pœnitentiæ præcipuè sitam esse in formâ, ergo non in solâ formâ, sed confessio etiam, & actus pœnitentis sunt pars hujus Sacramenti. Confirmatur ex Concilio Florentino in decreto Eugenii IV. citato, ubi Pontifex assignat pro partibus Sacramentorum materiam & formam, ergo constituuntur ex iis tanquam ex partibus intrinsicis.

XVII. *Obicitur. Asserere Concilium Florentinum personam ministri ingredi, tanquam aliquid constituens Sacramentum, ait enim Sacramenta tribus perfici, rebus tanquam materiâ, verbis tanquam formâ, & personâ ministri, ergo minister ingreditur ut pars intrinsicè constitutiva Sacramenti. Negatur consequentia: Solùm enim assignat ministrum tanquam causam efficientem, causa autem efficiens ex conceptu suo concurrat extrinsecè, materia autem & forma per se loquendo concurrant intrinsicè ad compositionem rerum, quarum sunt partes. Fortasse tamen ex hac auctoritate Eugenii non ducitur efficax argumentum, cum pro quibusdam Sacramentis assignet Pontifex materiam extrinsecam, ut panem & vinum pro Eucharistiâ, quæ tamen illam intrinsicè non constituunt.* Dices: Etiam dicit Pontifex personam Ministri ingredi, tanquam aliquid constituens Sacramentum, ait enim Sacramenta tribus perfici, rebus tanquam materiâ, verbis tanquam formâ, & personâ ministri, ergo minister ingreditur ut pars intrinsicè constitutiva Sacramenti. Negatur consequentia: Solùm enim assignat ministrum tanquam causam efficientem, causa autem efficiens ex conceptu suo concurrat extrinsecè, materia autem & forma per se loquendo concurrant intrinsicè ad compositionem rerum, quarum sunt partes. Fortasse tamen ex hac auctoritate Eugenii non ducitur efficax argumentum, cum pro quibusdam Sacramentis assignet Pontifex materiam extrinsecam, ut panem & vinum pro Eucharistiâ, quæ tamen illam intrinsicè non constituunt.

XVIII. *Obicitur. In artificialibus, ut Cathedrâ significatur semper subjectum, seu materia in recto, forma in obliquo, sed Sacramenta sunt composita artificialia, ergo, &c. Respondetur, in primis antecedens esse dubium: sed illo admisso, negatur consequentia, in Sacramentis enim & materia & forma significant effectum sacramentalem, & conferunt gra-*

tiam, de utrisque etiam eodem modo loquitur Scriptura, Concilia, & Patres, non est ergo cur utrumque intrinsicè Sacramentum non constituat, & in recto importetur. Deinde regula illa de arte factis hic etiam tenere potest, nam non solùm materia, sed etiam forma Sacramentorum, nempe verba subsunt ulteriori formæ, nempe institutioni divinæ, quæ per hoc nomen Sacramentum importatur in obliquo, nam respectu hujus & res & verba sunt subjectum, seu substratum, ut supra diximus, cum utraque simul, & non sigillatim sumpta, instituantur ad gratiam conferendam.

Addo, licet quidem hoc nomen Sacramentum significet res, & verba in recto, non tamen esse necessarium ut aliquid sit pars alicujus compositi importari illud in recto, nam hæc vox homo prout significat compositum ex personalitate divinâ & naturâ humanâ, non importat in recto nisi subsistentiam divinam, alioqui hæc propositio Deus est homo esset falsa, cum Deus non sit humanitas & subsistentia divina, sed realiter ab hoc composito distinctus, sicut includens ab incluso: Quod idem affirmari communiter solet de his concretis accidentalibus, album, dulce, &c.

Dixi in conclusione, lex illa Sacramenta, quæ in usu & actione consistunt, constare intrinsicè rebus & verbis, de Eucharistiâ enim, licet idem affirmet Suarez, & Tannerus, est tamen in hoc peculiaris difficultas suo loco examinanda.

XIX. *Difficultas circa Sacramenta, quæ in iis consistunt.*

XX. *Difficultas circa Sacramenta, quæ in iis consistunt.*

SECTIO SECUNDA.

Vtrum ad Sacramenta requirantur ex Christi institutione, res & verba determinata?

CONCILIUM Tridentinum sess. 7. canone 1. sic habet: Si quis dixerit Sacramenta nova legis non fuisse omnia à IESU CHRISTO Domino nostro instituta, aut esse plura vel pauciora quam septem, anathema sit. Deinde sessione 21. cap. 2. ait: Præterea declarat hanc potestatem in Ecclesiâ fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salvâ eorum substantiâ, ea statueret, vel mutaret, quæ magis expedire judicaret. Querimus ergo, Utrum ita Christus Sacramentorum substantiam instituerit, ut etiam certam in specie cuique materiam & formam determinaverit, vel hanc potestatem Ecclesiæ reliquerit.

I. *Quid de Sacramentorum institutione sentiat Concilium Tridentinum.*

In primis rejiciendum hic est hæreticorum commentum, qui certam verborum formam in Sacramentis tanquam superstitionisam respuunt, & solùm requiri aiunt verbum concionatorium, ad fidem scilicet excitandam, non consecratorium, quod certum ac determinatum est. Rejiciendum, inquam, hoc est, primò enim cur magis superstitionisum erit uti certâ verborum formâ, quam determinatâ materiâ, aquâ exempli gratia in Baptismo, quam tamen superstitionis arguere non audent hæretici, cum instituta sit à Christo, ergo nec superstitionis erit forma, cum ab eodem Christo sit instituta: Nec est cur quis concionem ad Baptisum necessariam esse asseret, primò quia baptizandi concionis ut plurimum capaces non sunt, pueri verbi gratia ratione non utentes, tum quia et si in adultis requiratur prævia ad Baptisum instructio, hoc tamen non est de essentia Baptismi, cum tota hujus essentia

II. *Inane hæreticorum commentum.*

reperitur in Baptismo parvulorum, sed solum debet præmitti, unde Matthæi ultimo prius dixit Christus Apollolis: *Euntes docete omnes gentes*, deinde subiungit: *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Catechismus itaque præcedit Baptismum, non est pars illius.

III. In omnibus Sacramentis non est eadem materia restrictio.

Dicendam primò, non in omnibus Sacramentis, eodem modo esse definitam materiam, sed in aliis majorem esse restrictionem, in aliis minorem: ita Suarez disp. 2. sect. 3. & alii. Probatur: In Baptismo enim requiritur aqua naturalis, in extremâ Unctione oleum. In Sacramento autem Penitentiae solum requiritur confessio dolorosa, sive dolor ille sit contritio, sive attritio, sive de peccato mortali, sive veniali. In Eucharistiâ dubium est quàm latè pateat materia illius remota, de quo latius ibi. Quod etiam dici solet de balsamo in Confirmatione. Quid de materiâ Ordinis tenendum sit dicitur postea.

III. Quæ alteratio accidentalis materia officiat consecrationi Sacramenti.

Dico secundò: Mutatio solum accidentalis materiæ, non officiat consecrationi Sacramenti, nisi alteratio sit ejusmodi, ut & res nomen amittat, & in ordine ad usum notabiliter mutetur. Prima conclusionis pars probatur, si enim aqua calida sit, sive frigida, panis azimus aut fermentatus, sufficit illa ad Baptismum, hic ad validam Eucharistiæ consecrationem. Secunda etiam pars ostenditur, res enim in Sacramentis frequenter spectari debent, non secundum speciem solum physicam, sed in ordine ad humanum usum, quia Sacramenta instituta sunt in ordine ad actiones humanas, quibus iis uti possimus: unde panis est materia Eucharistiæ, massa verò nondum cocta sive specie physicâ à pane differat, sive non, non est materia consecrationis, cum non sit cibus humanus: & idem esse dicitur de succo in uvis adhuc incluso, esto specie non differat ab expresso, unde capite cum omne de consecratione, & alibi non semel prohibetur ne fiat hujusmodi consecratio, quia liquor ille pro eo statu non est in formâ potabili, sed est cibus potius quàm potus: & idem affirmant aliqui de vino congelato, de quo postea.

V. Differentia inter Matrimonium & alia Sacramenta circa materiam.

Notanda solum differentia inter Matrimonium & reliqua Sacramenta; cum enim materia aliorum Sacramentorum sint res physica, ut aqua in Baptismo, oleum, Balsamum, panis, vinum, &c. Materia hæc non est in potestate Ecclesiæ, quæ efficere non potest ut illud, panis, aqua, aut oleum non sit quod panis, aqua, oleum est, nec ut sit quod non est: at verò Matrimonium cum in contractu consistat, qui est res moralis, magis subjacet hujus Sacramenti materia potestati Ecclesiæ, quàm aliorum Sacramentorum; Christus enim solum instituit ut contractus validus inter fideles esset Sacramentum, ut tamen talis vel talis contractus sit validus, reliquit potestati Ecclesiæ, quæ jam facit ut clandestina Matrimonia, & absque præsentia parochi, non sint Sacramenta, faciendo nimirum ut non sint contractus validi.

Ecclesiâ uti formas Sacramentorum, non formaliter, sed materialiter mutare potest.

Sicut Ecclesiâ mutare hoc modo potest formas omnium Sacramentorum, non quidem efficiendo ut verba quæ faciunt sensum, quem de facto faciunt verba sacramentalia, non sint forma valida, si applicentur, sed faciendo ut verba, quæ de facto hoc significant, amplius id non significant, sed aliud: unde si statuerent homines ut vox corpus non significaret amplius corpus, sed lapidem vel lignum, & lapis, aut lignum corpus, si quis super hostiam consecrandam pronuntia-

ret hæc verba, *Hoc est corpus meum*, non consecraret, sed dicere deberet, *Hoc est lapis, vel lignum meum*. Ecclesiâ ergo materiam vel formam Sacramentorum mutare non potest, sed eo modo quo à Christo instituta sunt non aliter iis necessarium uti debet.

Circa formas Sacramentorum dicendum tertio cum sancto Thoma hic, Suarez Disp. 2. sect. 4. & omnibus communiter, hoc univèrsim statui posse, illam solum formæ mutationem ob stare quo minus validè conficiatur Sacramentum, quæ variat sensum verborum. Ratio optima est quam assignat Suarez, quia sensus est anima verbi, unde si idem sensus maneat, idem Verbum moraliter manere censetur.

Hinc, ad particularia descendendo, mutatio idiomatis accidentalis est, unde quovis idiomate validè confici possunt Sacramenta, modò sensus idem perseveret, quod clarum est, alioquin omnes eâ linguâ in Sacramentis uti deberent, quæ usus est Christus. Potest tamen Ecclesiâ certam linguam præscribere, in qua vel omnia, vel aliqua saltem Sacramenta conficiantur, quo in casu alterius linguæ usus, licet validus, esset tamen illicitus. Imo ut ait Caietanus hic, art. 7. & Coninck quaest. 60 art. 8. num. 68. possunt diverfa idiomata misceri modò sensus non mutetur. Tertio si in eodem idiomate substituuntur alia verba, ut *Ego te abluo in nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis ab utroque*, est mutatio solum accidentalis, ut ait Suarez, & Coninck, licet Vasquez contrarium affirmet Disp. 144. & videtur opinio D. Thomæ quaest. 66. art. 5. ad septimum: cujus ratio est, quia requiritur in Baptismo professio Fidei de personis Divinis maximè vulgari modo, notiones autem *Genitoris, Geniti, & Procedentis* tantum doctioribus, ut plurimum innotescunt. Sed quicquid sit de his verbis in particulari, certum est multa verba mutari posse sine mutatione sensus, & consequenter facient formam validam. Non sufficit autem *Baptizo te in nomine Trinitatis*, cum confusè solum, & non distinctè significet tres personas, quarum tamen explicita invocatio & confessio ad Baptismum requiritur.

Quarto, transpositio verborum nisi mutet sensum, aut corrumpat, est accidentalis, ut *ego baptizo te*, idem est si activum mutetur in passivum, unde valida habetur forma, quæ in Baptismo utuntur græci, qui loco nostræ formæ, *Ego te baptizo*, &c. dicunt: *Baptizetur servus Christi*, &c. Quinto, imperfecta verborum prolatio non obstat valori formæ, ut constat ex capite *Retulerunt* de consecratione, dist. 4. ubi cum Sacerdos quidam latinæ linguæ ignarus, baptizans aliquos, pro formâ dixisset: *Baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritu Sancta*, decrevit Zacharias Papa non esse rebaptizandos, quia nimirum in illis circumstantiis hæc verba idem astantibus significant, ac forma communi modo prolata.

Dices: Si quis loco *Patris* ponat *Matris*, forma non est valida, & tamen non major fit mutatio in verbo, quàm cum loco *patris* ponitur *patria*, ergo neque hæc forma valet. Nego consequentiam: Ratio est, quam assignat Sanctus Thomas art. 7. ad tertium, quia mutatio in principio dictionis facilis mutat sensum, quàm in fine, cum frequentissimus apud Latinos mos sit terminationes vocum in fine in inflexionibus variare, salvo eodem sensu. Aliquando tamen

VI. Quæ forma mutatio obstat consecrationi Sacramenti.

VII. Quævis idiomate validè confici potest Sacramentum.

VIII. Quæ verbo rum transpositio redat Sacramentum in validum.

IX. Si quis loco Patris ponat Matris, forma non est valida.

etiam mutatio in fine mutat sensum, sicut in principio. Deinde per positionem verbi *Matri* detorquetur propositio ad alium sensum maxime obviu, qua de causâ ex naturâ suâ non videtur apta forma Sacramenti, sed alium præ se sensum ferre. Attendi ergo semper debet utrum verba, quæ variantur, in his circumstantiis mutent, vel corrumpant sensum, ut cognoscatur num forma sit valida, nec ne. Hinc excusantur nationes quædam, quæ aliquid in verborum initiis subinde addunt, ut pro Spiritus dicunt *Espiritus*: illi etiam, qui ob linguam impeditiorem balbè, aut blasè verba pronuntiant.

X.
De additione, vel subtractione verbi alienius in forma.

De additione, vel subtractione alicujus ex parte formæ, idem judicium esto, si enim quod additur aut subtrahitur, relinquat sensum integrum, non corrumpit formam: unde qui in formâ Eucharistia relinqueret particulam enim, licet peccare possit; eam vel ex negligentia, & maxime ex contemptu prætermitendo, validè tamen consecraret, ut docet Sanctus Thomas art. 8. corp. sicut & in additione, si quis diceret, *Baptizo te in nomine Patris omnipotentis, Filii sapientis, & Spiritus Sancti paraclæti*, ut ait Vasquez disp. 129. cap. 7. num. 103. De interruptione formæ idem asserit Sanctus Thomas, & cum eo Theologi, si enim tanta sit, ut communi hominum judicio non censeatur una oratio, corrumpit formam, si tamen sit moralis propinquitas, ut si postquam dixit, *Ego te baptizo*, aliqua intercedat mora, vel etiam aliud quis breviter interloquatur, ut ait Suarez, & Coninck, ac postea subjungat, *In nomine Patris, &c.* non obstat veritati: quæ tamen, sicut & additio omnis, valdè cavenda est, ut moment omnes, tum quia sunt contra consuetudinem & præceptum Ecclesiæ, tum etiam, quia hæc ratione valor Sacramenti subinde exponitur periculo.

XI.
Si quid additum in medio formæ, faciat sensum hæreticum, corrumpit formam.

Hinc deducitur, quid de particularibus quibusdam casibus, hic proponi solitis, circa additionem dicendum; si enim id quod in medio formæ additur faciat sensum verum & catholicum, non obstat veritati formæ, ut offensum est, si verò faciat sensum hæreticum, ut si Arianus dicat, *Ego te baptizo in nomine Patris majoris, Filii minoris, vel Patris increati, Filii creati, &c.* secundum omnes corrumpit formam, quia ut forma sit vera, debet secundum communem conceptum & acceptiorem verborum facere verum sensum, quod hic evenire non potest. Addit tamen Coninck, si Arianus baptizans diceret, *Ego te baptizo in nomine Patris, quem puto majorem, Filii, quem puto minorem, &c.* verè eum baptizare; nil enim refert quid ipse putet, nec quod habeat intentionem explicandi suam hæresim; verba enim sunt significare, etiam in illis circumstantiis verum Patrem & Filium: si verò quædam interferat, quæ nec directè spectant ad sensum formæ, nec illum vitiat, perinde facit, ac si de aliis rebus tantisper interloqueretur.

XII.
Quid censendum de verbis additis in fine.

Quod si verba addantur in fine, tunc vel vera sunt, & sic non corrumpunt formam, unde forma consecrationis græcorum qui ad verba illa, *Hoc est corpus meum*, addunt tanquam partem formæ, quod pro vobis tradetur, ab omnibus habetur valida: vel verba quæ adduntur sunt falsa, & sensum reddentia hæreticum, ut, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti minoris*, in quo casu communis sententia est, formam non esse validam, si intendat illa omnia proferre per modum unius propositionis, cum simpliciter non

R. P. Comptoni Theol. Scholast. To m. II.

baptizet in nomine Trinitatis, sed illa particula *minoris* in fine adjecta destruit significationem verborum, nec enim baptizat in nomine veri Spiritus Sancti, sed minoris, & hoc verba præ se ferunt.

Dices: Verba illa in hoc instanti, vel tempore præcedente, antequam proferatur particula *minoris*, erant vera, ergo tunc habebant effectum, ergo particula illa adveniens non potest efficere, ut non habeant, ergo nec quo minus sit Baptismus. Contra primò: Si quis diceret *Pater est Deus corporeus*, nullus negat propositionem esse simpliciter falsam, & tamen in illo priori antequam proferretur ultima particula erat vera, quod in mille aliis propositionibus, quas sibi quisque formare poterit, reperietur.

XIII.
Obic. Verba illa in tempore immediate præcedente erant vera, ergo particula minoris subsequens non potest reddere illa falsa.

Contra secundò: Ergo neque hæc forma erit falsa, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii minoris, & Spiritus Sancti*. Dices, diversam esse hinc rationem; cum antequam tota forma proferatur, appareat sensus falsus. Contra: Si sensus sit falsus, est quia particula *minoris* addita post particulam *Filii* reddit eam falsam, sed non reddit juxta hanc sententiam, ergo: probo minorem, particula *Filii* pro illo priori tempore prolata habet verum sensum juxta hanc sententiam, ergo alia particula adveniens non potest ipsam reddere falsam, ergo prædicta forma erit vera. Quod si dicant hi Auctores, particulam *Filii*, ut habeat verum sensum completum pendere ab additione, vel non additione particula significationem illius corrumpentis, certè non video cur idem dici non debeat de particula *Spiritus Sancti*, idque licet addatur in fine. Confirmatur: Si quis diceret, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii minoris quoad humanitatem*, non esset falsa propositio, ergo sicut particula *minoris* pro illo priori non reddit propositionem falsam, quia verba sequentia illam determinant ad verum & catholicum sensum, ita nec particula *Filii* pro illo priori erit determinatè vera, sed indifferens quasi, & apta determinari ad verum vel falsum per verba sequentia.

XIV.
Deinde sequitur hanc formam non esse falsam, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii minoris, & Spiritus Sancti.

Contra tertio: Si Arianus quispiam extra Baptismum diceret, hoc vel illud agam in nomine Patris & Filii minoris Patre, nullus dicit propositionem illam esse veram, quamvis pro illo priori non appareret illius falsitas, ergo necessariò concedi debet veritatem propositionum pendere à verbis etiam sequentibus, si faciant ex intentione loquentis unam propositionem. Confirmatur: Arianus potest aperire mentem suam, & facere propositionem falsam, sed non potest aliis verbis clariùs id præstare, quàm dicendo: *In nomine Filii & Spiritus Sancti minoris*, ergo.

XV.
Non videtur negari posse, quin verba sequentia multum faciant ad veritatem propositionum.

Contra quartò: Nam juxta Sanctum Thomam quæst. 60. art. 8. corpore, & omnes communiter, si quis dicat, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beate Virginis Mariæ*, si intendat baptizare in nomine Beate Virginis sicut in nomine Trinitatis, non est Baptismus, & tamen secundum hanc sententiam esset, cum pro aliquo priori prolata sit forma sufficiens, si autem additio horum verborum reddat formam irritam & falsam, ergo & additio alterius, & in utroque casu dicendum, pro illo priori sensum propositionis esse suspensum, & nec verum adhuc nec falsum, quia necdum tota propositio est prolata: sicque semper attendendum est quæ verba intendat loquens in eundem sensum & propositionem compingere: & quoad hoc perinde est, ut ait Sanctus Thomas, utrum

XVI.
Vterius ostenditur verbum additum in fine, posse corrumpere formam.

H h 3 verba

verba mutantia sensum ponantur in initio propositionis, medio, an fine: si quis verò hac formam verborum solum intendat ex devotione in Virginem, opem illius baptizato implorare, est verus Baptismus, ut ait Sanctus Thomas ibidem, & perinde est ac si diceret, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beata Virgo te adjuvet.*

XVII. Aliud est quando verbum in fine additum mutat, & quando non mutat sensum.

Dices: Si id quod additur in fine, esset verum, ut si quis diceret, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti paraclati*, in instanti quo absolveretur Sancti, Sacramentum conferret suum effectum, non expectatâ sequente voce, ergo & licet addatur aliquid contrarium sensui prioris verbi. Nego consequentiam: In priori namque casu verbum quod additur facit eundem sensum cum præcedentibus, sicque moraliter est idem cum illis quoad efficaciam, unde non est cur expectari debeat: at si quis adderet particulam *minoris*, etiam illa particula *Spiritus Sancti* non faceret in audientibus eundem sensum, quem sine illâ faceret, sicque cum hæc sumi debeant, non metaphysicè, sed moraliter, licet quasi transeunter, & per modum apprehensionis cuiusdam fluentis concipiant fortasse homines in illo priori verum Spiritum Sanctum, verba tamen hæc permanenter (quò modus præcipuè spectari debet in significatione verborum morali & humano modo acceptorum) hoc non significant, sed contrarium.

XVIII. Potuit Deus ita institue- re Sacramen- ta, ut deter- minationem materia ho- minibus pe- nitius relin- queret.

Notandum hic cum Suarez Disp. 2. sect. 3. & in commentario articuli quinti, potuisse Deum instituire Sacramenta, non determinando materiam eorum & formam in specie, sed hominibus hanc determinationem penitus relinquendo, iisque permittere ut quas vellent res ad Sacramentorum consecutionem assumerent, & qui dicunt fuisse in lege naturæ Sacramentum, quo parvuli ab originali liberabantur, asserunt non fuisse certam à Deo ad hoc ceremoniam assignatam, sed unicuique integrum fuisse quamvis assumere.

SECTIO TERTIA.

De intentione Ministri ad Sacramentorum consecutionem necessariâ.

I. Plurimi, maximeque diversi hæc in re sunt dicendi modi.

MIRUM est quot quaque varii, hac in parte sint inter Theologos dicendi modi. S. Thomas hic, quæst. 40. art. 8. & in 4. Dist. 3. quæst. 1. art. 2. quæstiunculâ tertiâ, Divus Antoninus 3. part. tit. 14. cap. 13. §. 3. D. Bonaventura in 4. Dist. 3. art. 2. quæst. 3. Halensis 4. part. quæst. 13. memb. 3. art. 3. asserunt formam etiam accidentaliter mutatam esse invalidam, si per eam quis intendat novum ritum & errorem inducere in Ecclesiam: quam etiam sententiam tenere videtur Sotus, si ritus ille non sit ab Ecclesiâ toleratus.

II. Afferunt nonnulli, si quis aliquid accidentale addat formæ, putans illud esse essentiale, et si revera essentiale non sit. Quisquis enim, inquit, ritum, Ecclesiæ traditioni contrarium, inducere intendit, intendere nequit facere quod facit Ecclesiâ: qui etiam aliquid addere vel demere

re vult, quod putat esse essentiale, esto de facto tale non sit; non potest, inquit, intendere conficere verum Sacramentum, cum intendere nequeat, nisi tale Sacramentum, quod existimat per hæc verba, quæ censet invalida, fieri posse, quod iudicio ipsius est nullum.

Suarez hic, Disp. 2. sect. 5. quem sequitur Coninck, ait invalidum reddi Sacramentum, quoties per aliquam formæ mutationem, illius sensus redditur ambiguus, si is qui talem formam profert, intendat sensum falsum, vero excluso. Si quis exempli gratia, hac formâ utens in baptismo: *Ego te baptizo in nomine Patris & Filii, &c.* si per hanc vocem intendat filiam veram. Quod etiam docere videtur Vasquez. Quid hac in re dicendum sit, sequentibus conclusionibus aperiam.

III. Quid de ver- bis facienti- bus sensum ambiguum Audiores aliqui existi- maverint.

Prima conclusio: Erroneè putans aliquid esse simpliciter necessarium, vel ex parte materiæ, vel formæ ad validam Sacramenti consecutionem, licet verè non sit necessarium, ut si quis existimet infusionem aquæ in vinum esse absolutè necessariam ad consecrationem, vel invocationem Trinitatis ad absolutionem, & tamen vel hanc vel illam omittat, regulariter loquendo non conficit Sacramentum, non defectu vel materiæ vel formæ, sed intentionis debita. Ratio est, quia qui putant aliquid esse simpliciter necessarium ad alicujus consecutionem, & illud omittit, non potest moraliter loquendo habere efficacem intentionem finis, sicut nec habere potest is, qui medium unicum, quod ad illius consecutionem necessarium putat, non amplectitur, ut equitandi vel navigandi, qui equum vel scapham non vult conscendere.

III. Omittenti id quod putat necessarium ad essentiam Sacramenti, non conficit ut plurimùm Sacramen- tum.

In casu tamen metaphysico posset is validè conficere Sacramentum, ut si haberet hanc intentionem generalem, volo facere quicquid per hanc materiam vel hanc formam verborum fieri potest, tunc enim cum hæc materia & forma in re sit sufficiens, & consequenter ponatur conditio, quam ille requirit, voluntas ipsius conditionata transfit in absolutam, sicque habet intentionem faciendi Sacramentum, quantumcumque ex errore putet verba quæ profert, ad hoc non sufficere.

V. In aliquo tamen casu posset is conficere Sacramentum.

Secunda conclusio: Quandocumque minister profert debitam formam super materiam requisitam, & habet intentionem generalem faciendi quod Christus instituit, vel quod Ecclesiâ, vel Christiani faciunt, valida conficit Sacramenta, quantumcumque intendat suum errorem significare, aut novum ritum in Ecclesiam inducere: Ita Suarez Sect. 5. Vasquez, Coninck, Layman Tractatu I. de Sacram. c. 4. n. 5. & alii. Ratio est, quia error speculativus non impedit quo minus absolutè habeat intentionem faciendi quod facit Christus, hoc autem sufficit ad consecutionem Sacramenti.

VI. Pronunciat formam debitam super materiam requisitam, cum intentione faciendi quod facit Ecclesiâ, valide conficit Sacramentum.

Hinc infero primò, Arianum proferentem consuetam formam Ecclesiæ validè baptizare, licet ipse intendat inæqualitatem personarum, & naturæ distinctionem significare. Infero secundò Calvinistam intendentem per formam baptismi significare, non deletionem, sed solum occultationem peccatorum validè etiam baptizare. Infero tertio, Græcum intendentem inducere ritum consecrandi in fermentato tanquam quid essentiale Eucharistiæ, aut verba illa, quod pro vobis tradetur, tanquam de essentiâ formæ consecrationis, aut utentem formâ illâ baptismi, baptizetur

VII. Manentibus generali in- tentione, tam Arianus quam Calvinista valide conficit Sacramenta.

baptizetur servus Christi, tanquam necessaria, valide consecrare & baptizare. Probatum quia baptismus Arianorum semper à Patribus, & in particulari à Concilio primo Arelatenfi habitus est validus. Item sanctus Augustinus ubique supponit baptismum Donatarum fuisse validum, qui tamen affirmabant de necessitate Sacramenti esse, ut minister esset fidelis, vel justus, & hunc ritum inducere nitebantur in Ecclesiam. Deinde baptizati ab hæreticis nostri temporis essent rebaptizandi, quod tamen dici non debet.

VIII. Si tamen eâ quis malitiâ reperitur Hæreticus, ut absolutam habeat intentionem potius non conficiendi Sacramentum, quam suum errorem non significandi, seu nisi verba errorem illum non significant, non baptizat, ut docet Pater Coninck art. 8. n. 61. Vasquez & alii: hic enim non haberet omnino intentionem faciendi quod instituit Christus, vel quod facit Ecclesia. Quo etiam sensu capiendum est id quod ait S. Thomas hic, art. 8. tales non censerent intendere facere id quod facit Ecclesia. Hic tamen modus intentionis vix in quoquam reperiri potest, ut notat Pater Suarez Disp. 13. sect. 2. cum & nimiam reflexionem arguat, & pertinaciam.

IX. Pro his ergo & similibus notandum, quando intentiones sunt hoc modo perversæ & contrariæ, ut cum minister intendit facere quod instituit Christus, non tamen quod facit Ecclesia Romana, &c. tunc inquam observandum quid præcipue & primariò intendat; si enim primariò & efficaciter intendat facere, quod instituit Christus, alia intentio non est efficax, sed conditionata tantum, id est nolo facere quod facit Ecclesia Romana, nisi illa faciat quod fecit Christus: sicut, inquit, Pater Layman citatus, qui maximè desiderat & optat habere equum suum quem amisit, licet equum, qui ipsi offertur putans ex errore speculativo non esse suum, & respuat, cum tamen verè sit ipsius, adhuc simpliciter & absolute vult habere equum suum, & hæc secunda voluntas in errore illo fundata solum est conditionata, & tantum in re dicit, nolo hunc equum, posito quod non sit meus, semper enim posita hac voluntate, vult absolute suum. Si tamen primariò & absolute intendat non facere quod facit Ecclesia Romana, etiamsi sit illud quod facit Christus, tunc non conficit Sacramentum, quia omnino non habet intentionem debitam.

X. Tertia conclusio: Licet verba sint ambigua, ut si quis dicat, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, &c.* intendens etiam sensum falsum, nempe significare secundam personam esse sexus femineæ, adhuc valide baptizat, modò habeat generalem intentionem faciendi quod facit Ecclesia. Ratio est, quia jam antecedenter ad secundariam intentionem ponitur alia sufficiens, & per illam præoccupantur verba ad verum sensum, unde alia secunda intentio solum est secundaria, conditionata, & inefficax, & efficaciter vult baptizare in illorum nomine, in quorum baptizat Ecclesia, quare hac intentione stante, secunda non potest reddere verba invalida.

XI. Quarta conclusio: Quamvis verba corruptè proferantur, etiam cum intentione inducendi novum ritum in Ecclesiam, adhuc valide Sacramentum conficitur, nisi intentio ministri talis sit, ut tollat intentionem faciendi quod facit Ecclesia. Hoc postremum, & nihil aliud intendit Zacharias Papa cap. *Retulerunt* ad Bonifacium dicens

non esse iterum baptizandos illos, qui per formam illam corruptam *In nomine Patris, &c.* fuerant baptizati, nisi baptizans intenderet errorem inducere, aut hæresim, talem scilicet intentionem habens, quæ intentionem faciendi quod facit Ecclesia tollat, vel reddat inefficacem. Quo etiam sensu accipiendus est S. Thomas art. 7. ad tertium, dum ait eum, qui ex industria corruptè profert verba Sacramentalia, non videri intendere facere quod facit Ecclesia, sed potius per jocum, aut contemptum proferre formam, & non cum intentione baptizandi.

Quinta conclusio: Si quis habeat intentionem baptizandi, sed non conferendi effectum Sacramenti, adhuc valide baptizat: Ita Suarez disp. 13. sect. 2. & alii communiter, stat enim absoluta & efficax voluntas conficiendi Sacramentum, licet ex errore putet posse ministrum suspendere & separare voluntate sui effectum à Sacramento. Quòd si ita esset malitiosa ejus intentio, ut si necessariò conferenda sit gratia, nolit conficere Sacramentum, tunc idem dicendum quod in secunda conclusione asseruimus.

Quadruplex distingui solet intentio: Prima *interpretativa*, quæ remota dicitur, cum vult quis rem aliquam non immediate in se, sed in causâ, & reperitur in voluntario tantum indirecto, ut cum quis sciens se in somnis semper solere proferre verba consecrationis, aut Baptismi supra materiam aptam, confert se ad capiendum somnum: Secunda *habitualis*, quæ quoad præfens ea dicitur, cum præcessit actualis intentio conficiendi Sacramentum, quæ tamen postea nullo modo influit in effectum, licet enim habitualiter maneat, cum non sit retractata, solum tamen habet se concomitanter ad Sacramenti confectionem, non antecedenter, quod proinde eodem modo fieret, si hæc intentio præcessisset, siue nota est. Tertia *actualis*, quæ per se nota est. Quarta demum *virtualis*, sic dicta, quod cum actualis intentio præcesserit, per quam excitatur quis primò ad aliquid agendum, successione tamen quadam continuatâ, licet cesset prima intentio, res aliqua perficitur. Intendit quis exempli gratiâ celebrare Missam, ex vi hujus intentionis ad sacrificium se confert, vestes induit, librum & reliqua necessaria disponit, idque licet prima intentio cessarit, unde confectio Sacramenti, & celebratio dicitur ex intentione illâ virtuali procedere.

Prima & secunda intentio non sufficit, ita Suarez hic disp. 13. sect. 3. Vasquez, Coninck, Bellarminus, & alii communiter. Ratio est, quia ad confectionem Sacramenti requiritur ut humano quis & rationali modo dispense mysteria Dei, quod hic non intervenit, ut constat, & præterea secunda intentio nullo modo est causa actionis, ut dictum est. Licet ergo actio illa sequatur ad primam intentionem liberam, non tamen sequitur tanquam actio humana & libera, sed modo naturali & irrationali, quod non sufficit ad confectionem Sacramenti, & ut quis operari dicatur tanquam minister Christi, sicut enim dispensatio horum mysteriorum, ut eo quo decet modò fiat, requirit secundum omnes ut fiat à naturâ rationali, ita etiam ut fiat rationali modo: illa ergo actio non est proprie voluntaria in se, sed solum per modum objecti, licet non est voluntaria, sed volita, sicut & actio canis, si homine instigante aliquem morderet, ut bene Coninck quest. 64. art. 8. num. 74.

XII. Quod si quis intendat baptizare, sed non conferre effectum Sacramenti.

XIII. Quadruplex est intentio.

XIV. Interpretativa & habitualis intentio ad validam Sacramenti confectionem non sufficit.

XV. *Quamvis dormiens possit validè suscipere baptismum, non tamen consecrare.*

Unde licet dormiens suscipere validè possit baptismum, non tamen consecrare, suscipiens enim non est principium efficiens, sed solum subjectum recipiens, & propterea non requiritur in suscipiente intentio tanquam principium humanæ actionis, sed solum per modum dispositionis, ut scilicet subjectum sit capax, seu non repugnans Sacramento. Deinde hoc argumentum probaret nullam omnino requiri intentionem in conficiendo Sacramenta, cum nulla frequenter requiratur in recipiente, ut constat in pueris & amentibus, qui aliquorum Sacramentorum sunt capaces.

XVI. *Obijc. Sufficit ad validam Sacramenti consecrationem intentio virtualis, ergo & interpretativa.*

Dices primò: Sæpè contingit ut quis distrahit, vel ex imbecillitate, vel negligentia mysteria divina peragat, & tamen validè consecrat, cum proveniant illæ omnes actiones à primâ intentione, ergo & dormiens idem validè præstabit. Negatur consequentia: Etsi enim quis distractè subinde se gerat, semper tamen est aliqua, tenuis saltem advertentia dirigens actiones illas, ratione cujus dicuntur humano modo & liberè fieri, licet ob consuetudinem non semper illam homines percipiant. Quod verò sit aliqua hujusmodi consula cogitatio continuata proveniens à primâ intentione, vel inde constat, quia si mens aliò omnino trahatur, ita ut cogitatio illa interrumpatur, cessat illicò actio exterior, nec nisi intentio nova habeatur, progredi quis potest, ut rectè Coninck num. 71.

XVII. *Obijc. Voluntas, quæ hodie quis applicat sacrificium crastinum Paulo, sufficit ut cras maneat ei applicatum.*

Dices secundò: Si quis hodie non habeat solum propositum offerendi cras Sacrum pro Paulo, sed etiam nunc applicet sacrificium illud, etsi postea nihil de eâ re cogitet, ipso facto quod cras celebret, est sacrificium illud Paulo applicatum, ergo intentio merè habitualis potest aliquid præste operari. Respondeo, disparitatem esse, quia voluntas, qua offertur sacrificium non debet esse operativa, sed merè applicativa, unde sufficit habitualis voluntas, at verò voluntas Sacramentum conficiendi, esse debet voluntas operativa, quare habitualis, quæ merè concomitanter se habet, non sufficit ad illud faciendum.

XVIII. *Actualis intentio optima est ad conficienda Sacramenta.*

Actualis intentio sine dubio sufficit, imò optima est ad Sacramenta conficienda, sed non est necessaria, imò moraliter haberi semper non potest, unde sufficit intentio virtualis. Probatur, quia humana imbecillitas non patitur semper hujusmodi reflexionem, & attentionem actualem, unde eam in Sacramentorum consecratione requirere, est magnam occasionem scrupulis, & dubitationibus circa Sacramenti valorem, præbere, ut ait Suarez supra §. Altera pars. Deinde virtualis intentio sufficit in aliis negotiis ad ea humano & rationali modo peragenda, quidni ergo sufficiet ad conficienda Sacramenta.

XIX. *Obijc. Operatur quis per habitum contractum, ergo & per intentionem habituale.*

Dices: Si quis habitum alicujus rei contraxit, operatur subinde per eum, ergo habitualis intentio hoc sensu accepta æquivaleret virtuali, & sufficeret ad consecrationem Sacramenti. Respondeo, diversissimum esse utriusque concurrenti modum, actio enim, quæ in somnis oritur ab intentione hæc habituali, non oritur ab eâ per continuatam seriem operationum humanarum, sicut in intentione virtuali contingit, sed ex aliquo ab intentione actuali relicto, quod vi suâ, & sine subordinatione ad eam, effectum illum operatur, unde quantumvis ante somnum intentio illa retractetur, adhuc eodem modo habet effectum, quod in virtuali intentione non reperitur, hæc enim si efficaciter retractetur, cessat ulterior conatus circa effectum.

SECTIO QUARTA.

Deducuntur quedam Corollaria circa intentionem ministrantis Sacramenta.

I. IN primis notandum, formas Sacramentorum, Baptizate, absolvo te, Hoc est corpus meum, &c. requirere certam aliquam personam, aut materiam supra quam cadant, idque sine errore substantiali; cum enim actio procedat ex intentione, non debet actio ferri ad unum, intentio ad aliud, sed supra eandem omnino rem. Si autem quis absolvat Petrum putans esse Paulum, aut pronunciet verba consecrationis supra duas hostias, quas in manibus tenet, putans esse tantum unam, validè consecrat has, absolvit illum, nisi ita determinaret suam intentionem, ut intendat non absolvere illum, nisi sit Petrus, nec hanc materiam consecrare, nisi sit una tantum hostia, quod tamen vix unquam contingit, sed intendunt omnes communiter, sicut intendere debent, absolvere & consecrare materiam & personam, quam habent præsentem.

II. In Matrimonio tamen, ut notant Auctores communiter error personæ semper est substantialis, quia ob gravissimum onus Matrimonii, & in aliis humanis contractibus idem solet contingere, ut in emptione & venditione. Aliquando etiam evenire potest in aliis Sacramentis, si nimirum timeret quis, ne persona aliqua supponeretur ordinanda, vel baptizanda, quam ordinare aut baptizare non expediret.

III. Quæres: Utrum collatio Sacramenti conditionata sit valida? Respondetur: Si conferatur sub conditione præsentis vel præteritæ esse validam, si posita fuerit conditio: ita omnes communiter, imò aliquando juxta jura conferri debet sub conditione de præterito, ut cum rationabiliter dubitatur, utrum validè quis sit baptizatus, conferri ei debet Baptismus sub hac conditione, vel verbis expressâ, vel saltem mente habitâ, nempe si non sit baptizatus, intentio autem conditionata nullo modo nisi gravi de causâ haberi debet.

IV. Si verò conditio sit de futuro, dupliciter intelligi potest, vel ita ut dicat, si es restitutus te absolvo, & tunc conditio non tam est de futuro, quam de præsentis, & sensus est si jam verum est dicere, vel si Deus sciat te postea restitutum, te absolvo, & tunc, licet neget Coninck num. 88. videtur tamen collatio valida, ut ait Suarez, si conditio tunc sit ponenda, dicit tamen hoc gravissimum sacrilegium continere, quia homo ille exponitur periculo earendi Sacramento. Unde ulterius addit: Si quis baptizetur sub hac conditione, nempe, si sit prædestinatus, esse rebaptizandum, quod etiam asserit, licet conditio de futuro sit ejusmodi, ut ex futuro eventu post aliquod tempus constare possit, ut si quis dicat: Ego te baptizo, si Deus sciat te per annum victurum.

V. Alio modo intelligi potest intentio de conditione futurâ, nempe ita ut apponatur conditio de futuro ad suspendendum absolutum consensum, & intentionem, donec conditio ponatur, sicque dicit nolo te baptizare vel absolvere, usque dum talis

I. Sacramentorum forma certam aliquam personam aut materiam requirit, supra quam cadant.

II. In Matrimonio, ob gravissimum onus, error personæ semper est substantialis.

III. Quod censendum de Sacramento collato sub conditione.

IV. Conditio de futuro dicitur media capi potest.

V. Conditio de futuro ad suspendendum consensum redit Sacramentum invalidum.

calis conditio ponatur, & tunc volo, vel tunc habebō intentionem absolutam. Hæc intentio reddit Sacramentum invalidum, excepto solo Sacramento Matrimonii: ita Suarez & Coninck citati, & est communis. Ratio est: Quia ut Sacramentum sit validum, debet conjungi intentio simul cum materiâ & formâ, unde si quis postquam puerum asperit aquâ, incipit habere intentionem ipsam baptizandi, nihil facit, hæc namque intentio ministri non coexistit ulli parti materiæ & formæ Sacramenti, tunc enim solum est absoluta intentio, quando ponitur conditio, conditio autem non ponitur nisi postquam tota materia & forma Sacramentorum transit.

VI.
Diversa hæc in parte ratio est de Sacramento Matrimonii.

De Matrimonio est peculiaris ratio, cum enim consistat in contractu, cujus naturam Christus non mutavit, sed ad esse Sacramenti elevavit, contractus autem alii, ut validi sint, pendere possunt à conditione de futuro contingente, poterit etiam Matrimonium, multi tamen Doctores asserunt Matrimonium contractum per verba de presenti sub conditione honestâ de futuro contingente, postâ conditione solum habere vim sponsalium, & ut sit Matrimonium debere eos deinde absolute contrahere. Sed quicquid sit de hoc, ratio diversitatis inter Matrimonium & alia Sacramenta est primò, quia est contractus, ut diximus: Secundò, quia positio materiæ aliorum Sacramentorum non potest pendere à conditione futurâ, cum sint res mere physicæ: Tertio, & præcipue, quia Matrimonium essentialiter consistit in consensu exterius manifestato, non autem manifestatur absolute per verba præcedentia, nisi conditione postâ. Unde in plurimis differt Matrimonium ab aliis Sacramentis, potest enim quis illud contrahere per procuratorem seu substitutum, cum tamen nullus baptizari aut absolvi possit pro alio: nutibus similiter perfici potest, cum nihilominus alia Sacramenta essentialiter requirant verba, & sic de aliis.

VII.
Ad Sacramentorum consecutionem non sufficit, quòd quis habeat solum intentionem actû illum externam facientem.

Ex his omnibus infero cum Valentia hic, disp. 3. quaest. 5. puncto 3. Suarez disp. 13. sect. 2. Vasquez 138. & aliis communiter, non sufficere ad validam Sacramentorum collationem, ut quis tantum intentionem habeat faciendi actum illum externum, ut volebat Catharinus cum aliis quibusdam, aut ut joco faciat, ut dicebat Calvinus, Lutherus, & alii hæretici, sed requiritur ut ministrans habeat intentionem faciendi quod faciunt Christiani, primò enim hoc definitum est in Florentino & Tridentino, ubi dicitur, requiri intentionem faciendi quod facit Ecclesia, & idem definit Leo decimus in bullâ contra Lutherum. Ubi clarum est aliam requiri intentionem præter voluntatem faciendi actionem illam externam, sine hac enim voluntate actio externa fieri moraliter non potest, nec ad hoc declarandum opus esset definitione Pontificis, aut Ecclesie.

VIII.
Cum ministri Sacramentorum sint dispensatores mysteriorum Dei, habere debent rectâ intentionem.

Ratio est, quia ministri Sacramentorum gerunt se ut dispensatores mysteriorum Dei, ac proinde habere debent intentionem agendi aliquid loco Christi, & consequenter faciendi quod instituit Christus. Secundò, quia non sufficit mera intentio faciendi rem, sicut, ut rectè Coninck, si quis famulum suum mittat ut hero emat equum, is autem emat sibi, licet opus externum præceptum impleat, non tamen agit ut minister & famulus illius defectu solius intentionis.

IX.
Obij: Sanctus Athanasius puer alios pueros per jocum baptizavit, quem tamen Baptismum ratum habuit Alexander Patriarcha Alexandri-

nus: & similem refert historiam Nycephorus libro 3. Historiæ, cap. ultimo, de quodam puero Judæo ab aliis pueris per ludum baptizato Constantinopoli, qui similiter Baptismus ibidem pro valido est habitus. Respondetur, dupliciter posse aliquid fieri per jocum, primò, ita ut joco fieri idem sonet ac fictè, sicut cum per ludibrium adoratur idolum, quo sensu sumi debet Sanctus Thomas art. 16. corp. & ad secundum, dum dicit intentionem jocosam obtinere veritati Sacramenti. Secundò fit aliquid per jocum, id est animi oblectandi causâ, etsi verè quis intentionem habeat rem illam præstandi, & hoc potestremo modo potest aliquid per jocum fieri serio, cum verè rem illam intendat operans, licet ob recreationem intendat: hoc posteriori modo censetur S. Athanasius fecisse, quod & de altero puero existimandum est.

nasium pueros per jocum baptizasse.

Si verò intendat quis conferre Sacramentum, non tamen effectum Sacramenti, seu gratiam, confert tamen utrumque, gratia quippe necessariò sequitur Sacramentum, nisi ponatur obex in suscipiente, si verò duo baptizati intenderent inire contractum Matrimonii, non tamen facere Sacramentum, ut contingere posset, si duo nati inter Christianos educerentur inter infideles, in hoc inquam casu, vel potest contractus separari à Sacramento, inter tales contrahentes, & tunc validum esset Matrimonium illud in ratione contractus, & non erit Sacramentum, ut vult Vasquez disp. 138. num. 63. vel hæc duo separari non possunt, & tunc nihil facerent nolentes facere Sacramentum, ut docet Suarez disput. 13. sect. 2. & alii communiter.

X.
Quid si duo baptizati intenderent contrahere Matrimonium, non tamen conferre Sacramentum.

SECTIO QUINTA.

De intentione illius, qui Sacramentum suscipit.

QUESTIO est de adultis ratione utentibus, parvulis siquidem & perpetuo amentibus Baptismus, Confirmatio, & Ordo sine ullâ intentione validè conferri possunt. Penitentia & Matrimonii capaces illos non esse certum est, cum ad illa requirantur actus liberi suscipientium. Extremæ etiam Unctionis incapaces sunt parvuli, quamvis Beata Virgo Sacramentum hoc ex hac vitâ decessura receperit, ut affirmat Albertus Magnus, Sylvester, & alii, quos sequitur Pater Canisius lib. 1. de Beatâ MARIA cap. 9. nec enim ut quis recipiat hoc Sacramentum requiritur ut aliquando peccarit, cum forma sit conditionalis solum, seu potentialis, quasi dicitur indulgeat tibi Deus, si quid peccasti, vel conferat tibi Deus gratiam sufficientem ad delendam omnem maculam, quæ per sensus contrahi solet: deinde hoc posito dicunt ut validè suscipiatur hoc Sacramentum sufficere quòd quis libertate utatur, & capax sit spiritualis auxilii ad insidias & oppugnationes inimici in ultimo vitæ articulo, quæ tunc vehementiores esse solent, superandas, hic autem effectus parvulis conferri non potest. Eucharistia, cum Sacramentum sit antequam suscipiatur, à quocumque sumitur, sumitur verum Sacramentum.

I.
De solâ ratione utentibus procedit quasi.

Quid requiratur ut quis sit capax Sacramenti Extremæ unctionis.

II.
Questio in adultis procedit de Baptismo, Confirmatione, Ordine, & Extremâ Unctione, & Penitentia.

De adultis ergo quoad quatuor Sacramenta procedit controversia, Baptismus, Confirmationem, Ordinem, & Extremam Unctionem, & Penitentiam

II.
Poenitentiam enim & Matrimonium requirere actus recipientium illa Sacramenta certum est, de Sacramento autem Eucharistiæ nulla est difficultas, ut proximè ostensum est.

III.
Qui ergo solum negativè se habet, non suscipit validè Sacramentum, multo minùs qui positivè repugnat: prima pars est contra Cajetanum, sed communis Doctorem sententia. Secunda traditur ab Innocentio III. capite *Majores de Baptismo*, nec decuit Christianis sacris quempiam animo repugnante imbui. Unde cum Eugenius IV. in decreto ad Armenos requirit, tantum tria ad valorem Sacramenti, intelligi debet de iis, quibus formaliter Sacramentum perficitur, præsupponitur autem subjectum dispositum, alioqui posset non baptizatus validè confirmari. Eodem modo probatur prima pars, & alioqui posset homo sine ullo consensu cogi ad servandas leges Ecclesiæ. Nec refert quod in parvulo non requiratur ullus consensus, sic enim nec ad collationem gratiæ parvulo requirit Deus fidem, requirit tamen in adulto; cum enim ratione, & libertate utatur, justificari debet libero & rationali modo.

III.
Sufficit tamen ad Baptismum consensus vi vel metu extortus, imò & voluntas habitualis, seu non retractata, & subinde sola implicita: unde ait Coninck quæst. 64. art. 8. dub. 5. Si quis velit fieri Christianus, & doleat de peccatis prout per ea meretur pœnas inferni, licet nunquam de Baptismo audierit, validè baptizatur, quia talis implicitè censetur petere Baptismum, & de extremâ Unctione quotidiana praxis id probat: idem affirmat Coninck de Confirmatione, non tamen de Ordine, tum quia nullus eum generali illo desiderio petere censetur cum non sit Sacramentum omnibus necessarium, tum ob tantam status mutationem, quam secum fert.

V.
Ad Penitentiam non sufficit implicita illius petitio, quæ est ipso facto, quo quis catholicè vivat, eo enim ipso censetur velle ea sibi Sacramenta adhiberi quæ Ecclesia morientibus conferre solet, sed hæc non est sufficiens ut quis sacramentaliter absolvetur, sed requiritur ut aliquo modo explicitè, & actu externo Sacramentum petat, actus enim poenitentis sunt pars hujus Sacramenti.

VI.
Tandem addo ad Sacramentum validè suscipiendum non sufficere voluntatem interpretativam, qua quis censetur aliquid velle in causâ, unde si quis prævidens fore ut in somno ab aliquo baptizetur, vult dormire, non validè suscipit Sacramentum, susceptio enim illa est ei simpliciter involuntaria, cum possit ipse quantum est ex se nolle suscipere, unde simpliciter censetur invitus.

V.
Et quis validè absolvetur, requiritur petitio explicita.

VI.
Ad validam Sacramenti susceptionem non sufficit voluntas interpretativa, seu in causâ.

SECTIO SEXTA.

An Christus determinatè instituerit materiam & formam Sacramenti Ordinis.

I.
Variis diversis temporibus in variis regionibus fuit Sacramenti Ordinis

DIVERSUS Ecclesiæ in Sacramenti hujus administratione usus, quem jam inde ab Apostolorum tempore apud varias nationes in diversis orbis partibus viguisse cernimus, occasionem huic questioni præbet, meritoque cum Theologis quaerimus, quid hac in parte sentiendum sit,

cum decursu temporis alium & alium in diversorum ordinum collatione & susceptione tam quoad materiam, quam formam ritum observatum fuisse ex antiquorum monumentis constat. Hinc Innocentius IV. cap. *Presbyter de Sacramentis non iterandis* sic habet: *Unde credimus quòd nisi essent forme postea inventa sufficeret ordinatori dicere, sis Sacerdos, vel alia equipollentia verba: sed subsequentibus temporibus formas, qua servantur, Ecclesia ordinavit.*

Quæstio itaque est, Utrum ita Christus determinaverit in particulari hanc materiam & formam, ut non solum generatim instituerit ut in Ecclesiâ esset Sacramentum Ordinis, sed ut per has in particulari caeremonias, & tenorem verborum perficeretur, ita ut horum usus sit de jure divino, nec penes Ecclesiam sit potestas caeremonias illas mutandi, atque his ommissis, alias illorum loco substituendi.

Supponit hæc quæstio Sacramenta novæ legis fuisse omnia immediatè à Christo instituta, cito enim olim Hugo de Sancto Victore, & Magister, hic in 4. dist. 23. ille libro 2. de Sacramentis extremam Unctionem à S. Jacobo institutam fuisse asserunt, Halensis verò 4. parte de Sacramento Confirmationis, & alii Confirmationem post tempora Apostolorum institutam ex peculiari instinctu Spiritus Sancti fuisse dixerunt in Concilio Meldensi, fide tamen jam certum est, omnia septem Sacramenta instituta fuisse immediatè à Christo, id enim definit Tridentinum sess. 7. can. 1. ut supra vidimus, & sess. 14. can. 1. eandem doctrinam de extremâ Unctione in particulari tradit, de quâ tamen maxima fuit difficultas, atque à S. Jacobo solum fuisse hoc Sacramentum promulgatum. Deinde Sanctus Paulus primæ ad Corinthios cap. 4. ait, Apostolos solum fuisse dispensatores, ac proinde non institutores mysteriorum Dei.

Nec potuit primò institui Sacramentum Confirmationis in Concilio Meldensi, cum Sanctus Clemens, Divi Petri discipulus, & quartus post eum Pontifex, Sacramenti hujus mentionem faciat libro tertio Constitutionum Apostolicarum cap. 16. Hoc autem longè contigit ante Concilium Meldense, ut constat.

Dicendum ergo est, Christum non determinasse in particulari materiam & formam hujus Sacramenti, sed Ecclesiæ permisisse, ut caeremoniam quamcumque sensibilem potestatis, quæ per Ordinem confertur, significativam, in Sacramenti hujus materiam assumeret. Hanc sententiam multi tenent ex recentioribus, præsertim Romæ propter consuetudinem Græcorum: item Lugo de Sacramentis disp. 2. sect. 5. Præpositus de Sacramento Ordinis, dub. 10. qui alios nonnullos citat, cui etiam opinioni favere videtur Bellarminus lib. de Ordin. cap. 9. §. ultimo, quam insuper doctrinam tradit Arcudius de Concordiâ Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis in Sacramentorum administratione lib. 6. cap. 4.

Ratio conclusionis est: Cum namque in Ecclesiâ Romanâ, materia in consecratione Sacerdotum sit porrectio vasorum, seu instrumentorum, ut vocant, nempe calicis cum vino, & patenæ cum hostiâ, ut communis Ecclesiæ praxis demonstrat, & habetur in Concilio Florentino in decreto ad Armenos, Ecclesia tamen Græca, ut constat ex iis, qui Romæ degunt, non utitur hac caeremonia in consecratione Sacerdotum, sed solâ manus impositione, dicente Episcopo: *Divina*

nis admini- stratio.

II.
Verum Christi particu- lares pro Sa- cramentis à divinis caeremonias instituit.

III.
Omnia septem Sacramenta fuerunt immediatè à Christo instituta.

III.
Ostenditur Sacramentum Confirmationis ab ipso Christo institutum in Concilio Meldensi.

V.
Materiam ordinis Christi in particulari non determinavit.

VI.
Declaratur quo pacto non eadem semper fuerit materia Ordinis.

Divina gratia, qua semper infirma sanat, & qua desunt supplet, creat seu promovet venerabilem Diaconum in Presbyterum: qui ritus cum Romæ, sciente & consentiente Summo Pontifice, fiat, nullus jure de illius valore dubitaverit, præsertim cum ex iis, qui hoc modo ordinantur multi fiant Episcopi, imò & subinde Cardinales; ut testantur qui Romæ vixerunt, ergo non est ita determinata in particulari materia aut forma hujus Sacramenti, ut nulla fieri in eâ possit ab Ecclesiâ mutatio.

VII. Idem ostenditur auctoritate Concilii Florentini.

Confirmatur: In Concilio Florentino, ad quod unâ cum Episcopis Occidentalibus venerunt Orientales omnes cum Patriarchâ Constantinopolitano, & Imperatore Joanne Paleologo, nunquam exposulabant hac de re Patres Latini cum Græcis, quod tamen sine dubio fecissent, si ordinationem illam validam fuisse non existimassent, res enim maximi momenti fuisset, cum nec Sacerdotes, nec Eucharistia, aut Pœnitentiæ Sacramenta, ut nihil de aliis dicam, inter se Græci habuissent; qui enim ab ipsis res longè minoris momenti quærebant, ut cur aquam ferventem in calicem funderent, cur mortuos oleo ungerent, &c. Certè de hac re, quæ gravissima est non tacuissent.

VIII. Dicit Gregorius IX. manus impositionem fuisse ritum ab Apostolis introductum.

Secundò probatur ex cap. Presbyter de Sacramentis non iterandis, ubi Gregorius nonus dicit manus impositionem fuisse ritum ab Apostolis introductum, ergo non est hæc in particulari cæremonia à Christo pro materiâ Ordinis instituta. Nec valet explicatio, quam afferunt nonnulli, Pontificem ideo vocare manus impositionem ritum ab Apostolis inductum, non quòd eam instituerint ipsi, sed quòd primi eâ usi fuerint, hoc enim modo absolutio à peccatis per Sacramentum Pœnitentiæ posset dici ritus ab Apostolis inductus, cum primi eam exercuerint.

IX. Sententia affirmans solam impositionem manuum esse ritum materiam consecrationis Presbyteri.

Auctores aliqui volunt totam essentiam ordinationis Sacerdotii consistere in solâ impositione manuum, sicque aiunt hanc materiam esse utriusque Ecclesiæ eandem, & à Christo institutam: ita Divus Bonaventura in 4. dist. 24. ratio illius est, quòd à Conciliis & Patribus semper dicantur Sacerdotes per manuum impositionem ordinari.

X. Concilium tamen Florentinum expressè docet contrarium in decreto ad Armenos.

Hoc tamen post Florentinum videtur sustineri non posse, cum in decreto ad Armenos Pontifex contrarium expressè docere videatur his verbis: *Sextum Sacramentum est Ordinis, cujus materia est illud, per cujus traditionem confertur Ordo, sicut presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patene cum pane porrectionem: & paulò post: Formâ sacerdotii talis est: Accipe potestatem offerendi sacrificium in Ecclesiâ pro vivis & mortuis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Hæc autem verba proferuntur quando Episcopus porrigit panem & vinum, ergo tunc confertur illa potestas: imò Sacerdotes omnes tunc ordinati consecrant statim postea cum Episcopo, ut praxis in hujusmodi Ordinationibus ostendit.

XI. Ex duabus ordinationibus partialibus integratur ordinatio Sacerdotii.

Ordinatio itaque Sacerdotis duabus partialibus ordinationibus perficitur, sine quibus non est quis completè Sacerdos, primâ, quâ confertur ei potestas super corpus Christi verum, & est potestas excellentior: secundâ, quâ eidem confertur potestas super corpus Christi mysticum, quæ est potestas absolvendi, & datur in fine Missæ, cum Episcopus manus ei imponens dicit: *Accipe Spiritum Sanctum quorum remiseras peccata, &c.* unde prima potestas stat sine secun-

dâ, cum ab eâ omnino independenter conferatur, non tamen secunda sine primâ, cum potestas ut corpus mysticum Christi supponat potestatem in verum. Per utranque verò confertur gratia sacramentalis, & imprimitur character partialis, ut aiunt, ex quibus unus integratur perfectus ordo sacerdotalis.

Græci verò utramque potestatem sub eadem formâ, & solâ manuum impositione conferunt, quam tamen Latini distinctius per duos diversos ritus & formas illis correspondentes tribuunt, imò propius accedit Latinorum consuetudo ad modum, quo Christus Apostolos Sacerdotes consecravit, hoc enim ipse præstitit in nocte cenæ per traditionem corporis & sanguinis sui sub speciebus panis & vini, dicens: *Hoc facite in meam commemorationem.* Deinde post resurrectionem secundam potestatem eidem contulit, quando insufflavit & dixit eis: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseras peccata remittuntur eis, &c.*

XII. Modus Latinorum propius accedit ad modum quo utebatur Christus.

Imò dicunt multi de Diaconatu, quem Græci solâ manuum impositione, & unicâ verborum formâ tribuunt, Latini tamen clariùs & explicatiùs per duplicem partialem materiam, & duplicem similiter formam, primò enim Episcopus imponens ordinando manum dicit: *Accipe Spiritum Sanctum & robur ad resistendum diabolo & tentationibus ejus:* Deinde tradens librum Evangeliorum dicit: *Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesiâ Dei, tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Domini, Amen.* Unde, licet multi dicant collationem diaconatus consistere in solâ traditione libri Evangeliorum, imò Vasquez disputat. 238. num. 735. oppositum temerarium esse dicat, & erroneum, ob auctoritatem Florentini, sine dubio tamen est opinio valdè probabilis, quæque & in Scripturâ sacrâ, Conciliis, & Patribus magnum habeat fundamentum, qui per impositionem manuum gratiam sacramentalem conferri afferunt: Imò Richardus, Sotus, Bellarminus de Sacramento Ordinis cap. 6. & alii affirmant in primitivâ Ecclesiâ nondum scripto Evangelio, fuisse Diaconos solâ manus impositione ordinatos, quamvis Henriquez, & alii dicant, etiam tunc, loco libri Evangeliorum datam fuisse charitam, in quâ scripta erant mysteria Fidei: Contineck etiam disp. 20. num. 65. affirmat, simul cum impositione manuum Episcopi conjunctam tunc fuisse traditionem alicujus rei, quâ Diaconi officium designaretur. Florentinum autem ibi non intendit rituale aliquod condere, & exactam Sacramenti Ordinis materiam describere, cum pro minoribus nullam omnino assignet, sed aliqua ibi ponit, pro reliquis tam quoad materiam, quam formas hujus Sacramenti eos ad Pontificale Romanum remittit.

XIII. Distinctio Græcorum & Latinorum consuetudo in ordinatione Diaconi.

Ex his tertiò probatur conclusio: Christus in ultimâ cenâ per verum Sacramentum ordinavit Apostolos Sacerdotes, ut docet Vasquez disputat. 239. cap. 1. Ruardus art. 17. Præpositus de Sacramento Ordinis num. 87. aitque esse communem Theologorum sententiam, sed materia in illorum consecratione fuit Eucharistia, seu corpus & sanguis Christi, forma verba illa, *Hoc facite in meam commemorationem*, ergo Christus non determinavit in particulari materiam aut formam hujus Sacramenti, cum jam alia passim in Ecclesiâ sit hujus Sacramenti materia, alia forma.

XIV. Christus in ultimâ cenâ per aliam materiam & formam Apostolos ordinavit, quâ in modo videtur Ecclesiâ.

Confirmatur primò: Christus formas Sacramentorum non determinavit in particulari, sed generatim solùm, nempe instituendo ut essent verba,

XV. Christus formas Sacramentorum

in particu-
lari non de-
terminavit.

In Matrimo-
nii forma non de-
terminatur
peculiariter.

verba, quæ actionem conferentis significant, unde non solum diversis linguis, sed etiam modo diverso formæ Sacramentorum à variis usurpantur, ubi enim latina Ecclesia pro formâ Baptismatis hæc utitur: *Ego te baptizo*, Græca dicit: *Baptizetur servus Christi*, & similem formam in Sacramento Pœnitentiæ validam esse affirmat Scotus in 4. dist. 14. quæst. 4. Suarez disp. 19. n. 4. Tannerus de Pœnitentiâ quæst. 1. num. 40. & alii. Confirmatur secundò: Matrimonii materiam & formam instituit Christus consentum contractuum exterius expressum, verba autem aut signa hujus expressionis non determinavit: quod idem est de externâ peccatorum manifestatione ad Sacramentum confessionis requisitâ. Confirmatur tertio: Licet Christus materiam Confirmationis determinaverit Chrisma ex oleo & balsamo, per Episcopum benedictio, ut tradit Florentinum in decreto ad Armenos, verba tamen, quibus benediceretur reliquit determinationi Ecclesiæ, ut cum aliis docet Suarez disp. 33. sect. 2. cum ergo in aliis rebus à se immediate institutis, & in aliis Sacramentis Christus ultimam determinationem reliquerit Ecclesiæ, quidni idem dici poterit de materiâ Ordinis.

SECTIO SEPTIMA.

Argumenta contententia Christum
materia & forma ordinis in
particulari determinationem
Ecclesiæ non reliquisse.

I. Dicitur: Ex
nostrâ sen-
tentia sequi,
tam Sacer-
dotes quàm
Diaconos
modo, mul-
to ante ordi-
natos esse,
quàm sint.

OBJECITUR primò: Ex dictis inferri videtur Sacerdotes in latinâ Ecclesiâ, antequam iis tradatur calix & patena cum vino & hostiâ, esse jam consecratos Sacerdotes, cum impositionem manuum accipiant, quæ est materia sufficiens, ac proinde potestatem horum instrumentorum non esse materiam Ordinis contra Florentinum. Confirmatur: Nam saltem videntur ordinati Diaconi ante traditionem libri Evangeliorum. Respondeo negando sequelam, esto enim sola impositio manuum sit materia sufficiens, ut constat ex praxi Ecclesiæ Græcæ, non tamen sufficit sine formâ, sicut nec in ullo alio Sacramento: impositio autem manuum diu fit ante nuntiationem formæ, ut constat ex Pontificali Romano, dum enim manus iis imponit, nihil dicit Pontifex, & postea variæ orationes ac cæremoniæ intercedunt inter hanc manuum impositionem & consecrationem, induuntur enim ordinandi, unguuntur, &c. ita ut multum temporis, præsertim si in Sacro solemniter ordinentur, inter impositionem illam manuum & formam, quâ potestas consecrandi iis confertur, interponatur.

II. Manuum
impositionem
simul cum
verbis illis
cum comi-
tantibus
putant mul-
ti esse cære-
moniam ac-
cidentallem
Diacono.

Ad confirmationem Vasquez disp. 238. c. 4. ait manus impositionem cum verbis illis: *Accipe Spiritum Sanctum & robur ad resistendum diabolo & tentationibus ejus*, nihil omnino facere, sed esse cæremoniâ merè accidentalem; quia prædicta verba generalia sunt, & cuilibet ordinationi convenire possunt, nec ullum Diaconi munus denotant, quod tamen in formis, quibus consecrantur Sacerdotes videmus expressum, & in omnibus Sacramentis reperitur: idem tenet Valentia q. 1. punct. 3. Præpositus citatus, num. 99. & Pater Ludovicus Maratius in tractatu de Ordine, d. 6.

sect. 1. & videtur mens Divi Thomæ in 4. distinct. 24. quæst. 2. art. 2. & 3. ad 5.

Contrarium tamen, nempe illam manus impositionem esse partialem materiam Ordinis diaconi, est communius; tenet Sotus, Ledesma, Hosius in Confess. Polonica, cap. 50. Bellarminus de Ordine, cap. 9. Henriquez lib. 10. c. 8. num. 2. Coninck disp. 20. num. 62. Tannerus disp. 7. quæst. 2. num. 59. Gamachus de Sacramento Ordinis cap. 4. Doctor Kellifonus quæst. 3. 7. art. 3. dub. 2. & multi ex recentioribus. Unde quartum Concilium Carthaginense cap. 4. ubi de modo ordinandi Diaconos agit, sic habet: *Diaconus cum ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum supra caput ejus ponat, quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium consecratur.* Imò Concilium Tridentinum sess. 23. can. 4. de Sacramento Ordinis definit illa verba, *Accipe Spiritum Sanctum*, esse efficacia & causativa gratiæ, sic enim ait: *Si quis dixerit per sacram ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde frustra Episcopos dicere, Accipe Spiritum Sanctum, anathema sit:* quam definitionem gratis ad solam consecrationem Sacerdotis quis determinaverit, cum Concilium loquatur univèrsaliter, & iisdem generalibus verbis utatur in consecratione Episcopi, cujus forma est, *Accipe Spiritum Sanctum*, ut constat in Pontificali Romano.

III. Probabilius
tamen est,
illam manus
impositionem
esse partia-
lem mate-
riam ordi-
nandi
Diaconi.

Mihi media via hic procedi posse videtur, & dici, per illa verba Diacono dicta, *Accipe Spiritum Sanctum*, &c. conferri quidem gratiam, & characterem imprimi, non tamen tunc quando proferuntur, sed postea, quando completè ponitur materia & forma, nempe traditio libri Evangeliorum, & prolatio alterius partis, formæ scilicet, *Accipe potestatem*, &c. Nec enim ad causandum gratiam, & characterem imprimendum requiritur ut metaphysicè coexistant omnes partes vel materiæ vel formæ, sed sufficit coexistentia moralis. Licet ergo partialis illa forma, *Accipe Spiritum Sanctum*, &c. non imprimat characterem quando proferitur, vel ob indeterminatorem, vel aliam causam, postea tamen unâ cum aliis imprimitur: sic verba illa Sacerdoti in fine Missæ dicta, *Accipe Spiritum Sanctum*, non causant gratiam vel characterem tunc, sed quando reliqua verba sunt prolata, nempe, *quorum remiseris peccata remittuntur eis*, &c.

IV. Quando per
illa verba,
*Accipe Spi-
ritum San-
ctum*, Dia-
cono dicta,
conferatur
gratia.

Confirmatur hoc primò ex modo, quo ordinantur Ostiarii juxta Pontificale Romanum, quibus omnibus dicit Episcopus: *Sic agite, quasi reddituri Deo rationem pro iis rebus, quæ his clavibus recluduntur*, & postea successivè accedunt singuli, ac manu dexteræ tangunt claves Ecclesiæ, nec ulli imprimitur character, donec eos tetigerit, & tamen si quinquaginta vel sexaginta essent eodem tempore ordinandi, magnum sine dubio intercederet intervallum inter prolationem formæ & tactum ultimi, ex iis, qui ordinantur. Confirmatur secundò in Acolytis, quibus candelabrum cum cereo eodem modo successivè singulis tangendum traditur, dicente omnibus simul in initio Episcopo: *Accipite ceroserarium cum cereo, & sciatis vos ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari in nomine Domini.* Imò in his duplex est materia partialis, & duplex forma, nam postea Episcopus urceolum vacuum singulis successivè etiam tangendum tradit dicens: *Accipite urceolum ad suggerendum vinum & aquam in Eucharistiam sanguinis Christi in nomine Domini.* & dicunt Auctores non imprimi characterem, nec gratiam

V. Hac doctri-
na clavè
essentiam
in ordina-
tione Ostia-
rii.

gratiam conferri, donec utraque cæremonia sit perfecta, sed ab ambabus indivisibiliter pendere effectum illum, sicut collatio gratiæ in extremâ Unctione pendet à quinque unctionibus cum quinque formis diversis, nec ante ultimam unctionem perfectam cum suâ formâ, effectus Sacramenti tribuitur.

VI. Hinc infero, penes Ecclesiam esse, sicut primò instituire seu determinare materiam hujus Sacramenti, ita & eandem pro libito mutare, & novam assignando efficere ut prior materia, aut forma non sit sufficiens. Unde mihi non placet quod à quibusdam affirmari video, nempe materiam omnem, quæ aliquando in usu fuit, semper necessariò esse validam: hoc, inquam, non placet, sicut enim si Princeps varios dignitatum gradus subditis conferre vellet, modum tamen seu cæremonias, quibus conferrentur, iis permitteret, qui pro libito eas mutare possent, ita ut nunc hæc valeant nunc illæ, quod & de valore monetæ constat, idem puto in præsentem, cum quoad hoc in rebus sacris & prophanis nulla sit diversitas. Sicque tandem ad hanc sententiam accedit Coninck num. 65. & Gamachæus in fine capitis quarti, quantumvis in initio reluctetur.

VII. Objicies secundò: Hinc sequi Christum per se Sacramentum Ordinis non instituisse, sed illius institutionem reliquisse Ecclesiæ, hæc enim materiam ejus & formam, in quibus adæquatè situm est hoc Sacramentum, determinat. Confirmatur: Hinc enim ulterius sequitur Ecclesiam posse mutare substantiam Sacramentorum, quid enim magis de eorum substantiâ, quàm materia & forma, ex quibus constant tanquam ex partibus intrinsicis: sequela autem est contra Tridentinum sess. 21. cap. 2. supra citatum.

VIII. Ad argumentum negatur sequela: Ad hoc enim ut Christus dicatur immediatè instituire Sacramenta, sufficit quod illorum numerum,

efficaciam, & ritum aliqua saltem generali ratione instituerit, ut si Apostolis dixerit velle se ut certis quibusdam cæremoniis & verborum formâ ad rem illam accommodatâ, ministros ad hæc & illa munera in particulari in Ecclesiâ obeunda consecrent, licet quæ in particulari sint illæ cæremoniæ, iis determinandum reliquerit: sicut si Deus ordinaret ut in Sacro Sacerdotes honestâ aliquâ veste uterentur, non determinando nec materiam ejus nec formam, & Ecclesia postea determinaret ut esset talaris & serica, quis diceret vestem sacerdotalem esse ab Ecclesiâ institutam, & non immediatè à Deo, sicut & foret festum aliquod, cujus observationem præciperet, licet illius tempus & modum relinqueret determinationi Ecclesiæ. Quod si quis dicat ex eo quod Ecclesia diem statuat, & nunc hoc nuncillo anni tempore & ritu diverso festum illud celebret, Ecclesiam substantiam illius mutare, cum adhuc moraliter maneat idem festum, quæstionem fecerit de nomine.

IX. Et per hæc patet ad confirmationem, præsertim cum in Sacramento Ordinis, quantumcunque mutantur cæremoniæ & verba, idem maneat effectus, & character imprimatur. Neque hoc est instituire Sacramenta, cum Ecclesia non designet simpliciter materiam & formam hujus Sacramenti, nempe ordinando ut simpliciter sit in Ecclesiâ tale Sacramentum, ut dicebat Halensis de Sacramento Confirmationis, sed cum Christus ordinaverit hoc Sacramentum & materiam illius simpliciter, Ecclesia designat illam secundum quid, statuendo nimirum ut sit hæc potius, quàm alia: sicut si Rex statuatur, ut milites ad talis civitatis præsidium mittantur, Generalis hos in particulari designat, qui tamen non dicitur simpliciter eò milites mittere, sed Rex, ille verò hos solùm potius mittere quàm alios. Sed de his hæcenus.

si immediatè instituire Sacramenta.

In Sacramento Ordinis, quantumcunque mutantur cæremonia, & verba, idem manet effectus.

